

GORENJSKI GLAS

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV KRANJ

Leto IV. Št. 18

Kranj, 4. maja 1951

Cena din 4.—

Praznovanje 10-letnice OF v Kranju

Ze par dni pred velikim slovenskim praznikom se je Kranj skoro ves spremenil. Glavno okrasitev so prevzela podjetja, ki so to nalogo zadovoljivo izvršila. Vsi vhodi v Kranj so bili okrašeni s slavoloki. Projekt je napravil na glavnem križišču v mestu mogočen stolp, izložbe so razkazovale uspeh naše industrije, aktivov, šol in društev. Priznati moramo, da so se prav tako kot podjetja dobro izkazali v okrasitvi tudi tereni in prebivalci mesta Kranja.

Na predvečer je bil odkrit spomenik tovarišu Stošiču, članu KP, katerega so Nemci avgusta 1941 v Kranju obesili. Ob 20. uri je bila svečana akademija pri kateri so sodelovali moški, ženski in mešani zbor SKUD-a Fr. Prešeren in člani Prešernovega gledališča. Slavnostni govor ob 10. obletnici OF je imela tov. Rome Draga nosilec spomenice 1941 in član MKKPS Kranj. Po končani akademiji so bile odpisane izpred Sindikalnega doma štafete z venci in plamenicami na vsa spominska mesta in grobove padlih, zagoreli so kresovi na bližnjih in daljnih hribih, v mestu pa je več kot 1 uro razsvetljeval bengalični ogenj in rakete.

27. aprila so v drž. tekstilnem tehnikumu odkrili spominsko ploščo padlim dijakom. Ob 9. uri so bile na vseh terenih slavnostne prireditve združene s podelitvijo spomenic družinam padlih borcev in žrtev fašističnega terorja. Ob 11. uri je bila slavnostna seja MO OF, na kateri so bile podeljene nagrade zmagovalcem v 6 mesečnem tekmovalstvu. Prvo mesto med terenskimi odbori OF je dosegel II. teren Rupa v priznanje je prejel prehodno zastavo v trajno last in radioaparatus. Med delovnimi kolektivji je bil brez dvoma najboljši kolektiv tovarne Iskra, vendar je ocenjevalna komisija ocenjevala le lokalna podjetja med katerimi je bil prvi kolektiv IBI in dobil v priznanje bronast kip maršala Tita, med kulturno umetniškimi društvi pa je prejel prvo nagrado Prešernov album in 10.000 dinarjev SKUD France Prešeren. Podeljeno

Zasedanje Okrajnega LO Kranj-okolica

21. aprila dopoldan je zasedal okrajni LO Kranj-okolica. Prisostvoval je tudi minister dr. Anton Kržišnik.

Gospodarsko delovanje okraja je v svojem poročilu prikazal tov. Babič, ki je med drugim dejal, da kmetijstvo in kmečka proizvodnja še nista vidno napredovala. Stanje se ni izboljšalo, čeprav imamo sedaj več strojev, traktorjev in podobnega, kot sprostitev nekaterih kmetijskih pridelkov, nove cene, kar bo prav gotovo vplivalo na povečanje kmečke proizvodnje. Spomladanska setev še ni povsod izvršena, ker so vlašinski predeli še pod snegom. Pomoč v semenu jim bo dal OLO, potrebno pa je, da tudi kmetje, ki imajo setev že izvršeno, priskočijo na pomoč z vprežno ži-vino.

Zivinoreja je od zadnjega popisa porasla za 294 glav goveje živine in 4270 prašičev, kar je vsekakor zadovoljivo dejstvo. Imamo pa še vedno veliko primerov črnih zakolov. Potrebno bi bilo, da se očistijo planinski pašniki, ki so zelo zanemarjeni in kjer bi se živina lahko preko poletja zadržala. Prav tako bi zadruga lahko opravljala zemljo agrarne reforme in nekdanjo vaško, kjer bi uredile dobre pašnike. Slabost naših KDZ je v tem, ker živina še vedno ni povsod združena, za kar bi morala vsaka zadruga skrbeti, da čim preje uredi.

Množične organizacije morajo z vso resnostjo že sedaj računati na zatiranje majškega in koloradskega hrošča.

Škropljenje sadnega drevja je močno oviralo slabo vreme, zato ni bilo drevje očiščeno in škropljeno kot bi bilo sicer.

Neprimerne vremenske prilike so ovirale tudi spravilo lesa, ki je doseglo do sedaj le 12%, posekanega pa je 28%. Pohiteti bo treba s tem, dokler se ne prične glavno delo na polju.

Ob koncu letošnje pomladanske setve

Letos smo se bali, da zaradi mokre zime in deževja v zgodnji pomladi ne bomo mogli spraviti pravočasno semena v zemljo. Ko se je vreme osušilo, so ponekod orali, ko je bila zemlja še mokra in so se brazde svetile. Res, da to za strukturo zemlje in uspešen razvoj posevkov ni najbolje, vendar še zmerom bolje, kakor čakati in sejati prepozno. Najbolj važno je pač, da je spomladni seme pravočasno v zemlji.

Letos smo lahko z vremenom še kar zadovoljni, ker se je zemlja kmalu osušila in so bili pogoji za uspešno setev dobri.

Kmetje zadržniki so bili letos pri setvi še kar urni. Najbolj so se izkazali pri setvi v kmetijskih delovnih zadrugah Podreča, Naklo, Zabnica in Breg. Te zadruge so ujele pravi čas za setev in znale dobro izkoristiti človeško in vprežno delovno silo.

Te zadruge so posejale že 90% površine, ki je bila po načrtu določena za setev. Za temi pa zaostajajo kmetijske delovne zadruga Duplje, Voglje, Žiri in Podbrezje. Te zadruge so posejale le nekaj nad 50%

je bilo še precej diplom. S slavnostne seje je bila poslana pozdravna brzojavka z željo skorajšnjega okrevanja maršalu Titu ter odposlano pozdravno pismo CK KPJ.

Dopoldan je bila tudi otvoritev razstave dokumentarnega materiala NOB v zgornji dvorani Sindikalnega doma. V prostorih II. drž. gimnazije je bilo veliko šahovsko tekmovalstvo na 100 deskah med Jesenicami in Kranjem. Popoldan je bil partizanski pohod za vse pionirske odrede iz Kranja. Pri uspelem pohodu in taborenju so sodelovali člani JA garnizona iz Kranja, člani Ljudske milice, člani ZB in AFZ.

Višek prireditev v čast 10. obletnice OF pa je bila krstna predstava „Pernjakovi“ od Prežihovega Voranca, kateri sta prisostvovala tudi žena in brat pokojnega Prežihovega Voranca.

28. aprila je bila v Prešernovem gledališču fizikalna akademija.

Vse prireditve in proslave so bile po številno obiskane.

V oddaji mleka za mesec februar sta bila med najslabšimi KLO Leskovica in Zalilog, ki nista dosegla niti 10 litrov na kravo, dočim so v Predvoru prišli na 371 mleka od krave.

Diskusija, ki se je za tem razvila je pokazala, da odkupno podjetje ni poslalo v Davče posode za maslo in ga leži tam okrog 200 kg, iz poročila pa je bilo razvidno, da imajo plan mleka slabo dosežen.

Tov. Sečič je razložil zamisel Izvršnega odbora OLO, da bi ves odkup, predelavo in prodajo mleka prevzela KZ, v upravo pa bi prevzeli mlekarska obrata v Čirčah in Skofji Loki. Z mlekom bi oskrbovali v prvi vrsti bolnice.

Vprašanje bonov za les v gorskih krajih še ni rešeno. Poslan je bil predlog blagovnemu svetu, vendar ni bilo konkretnega odgovora.

V bodoče je nujno, da se posveti več pažnje že obstoječim kmetijskim delovnim zadrugam in ustanavljanju novih. Stvar KZ in KDZ je tudi, da nudijo na trgu čim več pridelkov, kar bo vplivalo na zniževanje cen.

Šolska mladina bi lahko veliko pripomogla k zbiranju odpadnega materiala vseh vrst, tudi kosti, kar bi bilo važno za našo živinorejo.

Mnogo je napak v našem delu, ki pa bi jih morali odpravljati KLO-ji sami, kot najvišji oblastni organ na vasi in delo bi bilo uspešnejše.

Ob zaključku diskusije je bil predlagan in sprejet statut OLO in odločba o zatiranju majškega in koloradskega hrošča.

Ker diskusija sama ni prinesla nikakih smernic za izboljšanje dela, jih je komisija za sestavo sklepov sestavila po poročilu in zajela vanje vso gospodarsko deljavnost.

za setev določene površine.

Zasebni kmetje pri setvi prav nič ne zaostajajo in nekateri se lahko kosajo z najboljšimi zadrugami.

Krajevni ljudski odbori Mavčiče, Podbrezje, Predoslje, Smednik, Besnica, Trstenik in Bukovica imajo slabe setvene komisije. Člani teh komisij se za setev na svojem področju ne zanimajo, ne ugotavljajo problemov, ki nastajajo ob času setve zaradi pomanjkanja semen in delovne sile, ter nimajo nobenih sestankov, na katerih bi poročali o poteku setve in o nastalih problemih. V teh krajih KLO-ji nimajo pregleda nad setvijo, zato njihovi evidenčarji poverjeništvu za kmetijstvo ne dostavljajo tedenskih poročil.

V hribovitih krajih je v našem okraju ponekod zaradi snega ozimna uničena in bo treba te površine na novo posejati z jarimi posevki. Okrajni ljudski odbor je v ta namen pripravil gotove količine ječmena in ovsa za tiste kmetovalce, ki teh semen nimajo. Nekateri KLO v teh krajih, oziroma njihove setvene komisije n. pr. Trebija, Lučine, Leskovica, Javorje še do danes niso ugotovili ogroženih površin in potrebo po semenu, kar onemogoča pravočasno in pravilno razdelitev semen in s tem pravočasno izvršitev setve. Zadnji čas je, da te komisije izpolnijo svojo nalogo ter zamujeno takoj nadoknadijo.

Vsak pameten kmet ve, da s setvijo še ni vsega opravil. Posevke je treba pravilno negovati. Ko je setev končana, mora začeti oskrbovati posevek. Tiste zadruge, ki lani niso zanemarjale nege posevkov, so dosegle višje hektarske donose, kakor druge, ki so njive prepustile same sebi. Zadrugi Goriče in Naklo sta vkljub temu, da jim je precej polja oklestila toča, še vendar veliko pridelali.

Posebno skrbno moramo na njivah zatirati plevel, ki jemlje kulturnim rastlinam hrano, vlago in prostor. Prav tako je treba skrbeti za strukturo zemlje, ker v dobri in rahli zemlji rastline dobro uspevajo in se borijo proti suši.

Zato n. pr. krompirjeve posevke brnimo že en teden po sajenju, da s tem odstranimo skorjo, ki se je naredila zaradi nalivov in sončne pripeke.

S III. rednega zasedanja MLO Kranj

21. aprila je bilo 3. redno zasedanje mestnega ljudskega odbora Kranj. Poleg izvoljenih odbornikov so mu prisostvovali tudi ljudski poslanci, kakor Bizjak Stane, pom. predsednika sveta za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti, član CK KPS in poslanca Hafner Vinko in Boštjančičeva. Na zasedanju so pregledali izvršitev sklepov II. zasedanja MLO, ažuriranje knjigovodstva, lokalno industrijo, kmetijstvo, sadjarstvo, dvigavanje strokovnih kadrov, zdravstvo itd. Razrešili so tudi dva člana Izvršnega odbora, tov. Peraiča, predsednika kontrolne komisije MLO, ker je ta ukinjena, in tov. Ličana, ki je bil poverjenik za finance in je neredno ter malomarno opravljal službene dolžnosti.

Ugotovili so, da je najbolj pereče vprašanje v Kranju vprašanje stanovanj, saj pride v Kranju po 1,5 družine na eno stanovanje. Prav tako je velika težkoča razsvetljava z ozirom na pomanjkanje električnih žarnic. V bodoče bi bilo treba polagati več pažnje graditvi privatnih stanovanjskih hišic in dobavitih potreben gradbeni material.

Sprejeli so tudi sklepe o zaščiti in čiščenju sadnega drevja ter gozdov, prav tako pa, da je treba odpraviti iz stanovanjskih

9. maj praznik zmage in miru

9. maja je bila zmagovito končana ena najbolj krvavih vojn v zgodovini človeštva. Fašistična zver je bila uničena v svojem lastnem brlogu. Praznik zmage praznuje danes ves napredni in svobodoljubni svet s ponosom, ker je to praznik veličastne zmage sil napredka nad silami mračnjaštva. 9. maj pa je hkrati opomin vsem tistim, ki bi hoteli kratiti narodom svobodo in prostost.

Odločna borba za mir milijonov množic sveta izpolnjuje dobo šestih let po zmagi nad fašizmom. Kakor je bilo med fašistično okupacijo naše ljudstvo v prvih borbenih vrstah, tako je tudi danes med najodločnejšimi borci za mir. Obogateno z velikimi izkušnjami ljudske revolucije se dobro zaveda, da je konstruktivno delo pri graditvi svoje domovine najmočnejši odgovor vsem vojnim hujskačem. V šestih letih po zmagi nad fašizmom so naši narodi dosegli ogromne uspehe pri elektrifikaciji in industrializaciji domovine. Razvoj naše državne ureditve v teh šestih letih pa kaže jasno začrtano pot k čedalje večji demokratizaciji upravljanja države. Naše ljudstvo s tem dokazuje, da se zaveda, da je močna in enotna država najtrdnější porok miru.

Dan zmage nad fašizmom je za naše narode še posebno pomemben praznik. Spominjajo se svojih herojskih naporov v osvobodilni borbi, ki jih je in jih še danes občuduje ves napredni svet, naporov, s katerimi so k tej zmagi prispevali pomemben delež. S svojo borbo je naše delovno ljudstvo pokazalo, kako se je treba odločno in enotno boriti za svobodo in napredek za zmago nad fašističnimi okupatorji in izkoriščevalci. V naših narodih pod vodstvom Komunistične partije ni bilo oklevanja, niti strahu pred žrtvami, katere je tirjala svoboda. Niso čakali križem rok, da bi jim nekdo poklonil svobodo. Naše junaško ljudstvo se je dobro zavedalo, da si bo resnično svobodo priborilo le s svojimi rokami in s svojimi napori, ter da s svojo borbo pomaga tudi drugim narodom.

Šesto obletnico zmage nad fašizmom praznuje naše delovno ljudstvo z velikimi delovnimi zmagami prepričano, da je pot, po kateri gre, pravilna in zato je tudi trdno odločeno nadaljevati svojo borbo za mir, skupno z vsemi naprednimi silami v svetu.

naselij in blokov rejo živali, ki jih imajo nekateri v stanovanjskih hišah in kletih, kar je iz zdravstvenih ozirov zelo škodljivo. V bodoče je treba nuditi večjo pomoč urbanističnemu svetu MLO-ja ter s tem urediti mesta.

Nujna je večja povezava s sveti državljani. Pogosto je treba sklicevati zasedanja Mestnega ljudskega odbora, kjer se lahko posamezno in podrobneje razpravlja o vseh perečih problemih v mestu, posebno kar se tiče lokalne industrije, ki jo bo treba preusmeriti. S tem v zvezi je bil sprejet odlok, da se združita podjetje Avtomehnika in Mestno avtoprevoznništvo v Mestno prevoznništvo Kranj, prav tako pa se združita mestno gradbeno in remontno podjetje v Mestno gradbeno podjetje.

Sklep zasedanja mestnega odbora v Kranju je bil tudi ta, da je treba v bodoče posvečati več pozornosti vzgoji mladine v šolah, posebno v višjih in strokovnih šolah. Prav tako je treba ustvariti večjo povezavo z okrajnim ljudskim odborom Kranj-okolica. Z ozirom na to, da je na področju mesta še več davkoplačevalcev, ki niso poravnali svoje obveznosti, je treba vse davčne obveznosti iz preteklega in akontacije za tekoče leto poravnati do drugega zasedanja MLO. Prav tako so sklenili, da bodo posamezni terenski odbori tekmovali v okrasitvi, pri svečanostih in pri podelitvi spomenic padlim žrtvam NOB v dnevi 27. aprila in 1. maja.

Skupščina mestnega odbora v Kranju je sprejela uredbe o zatiranju majškega hrošča, ki se je že pojavil, prav tako pa se z uredbo zabranjuje oškodovanje kmetijskih zemljišč z napravo potov itd. Dalje se zabranjuje trošenje pitne vode za namakanje vrtov. Z uredbo se zabranjuje tudi prevoz z motornimi vozili, kolesi in konjsko vprego z Jezerške po Partizanski cesti do tovarne Sava in z Jezerške po Gregorčičevi ulici do tovarne Sava.

PUTNIK KRANJ

organizira posebni vlak na veliko železniško **TOMBOLA** dne 13. maja 1951 v Ljubljani.

Tablica in vožnja din 70.—.

Odhod iz Kranja ob 12:10h, povratek iz Ljubljane ob 20h

Izkoristite to ugodno priliko!

Pionirji nam pišejo . . .

Vpisal sem se v vrtnarski krožek. Tam nam je odredil tovariš upravitelj gredice. Prav radi jih obdelujemo. Da bo dobro uspevalo nam je dal JA garnizon Kranj tri voze gnoja. Kmalu bomo posadili fižol, ohrovt itd. Pridelek bomo prodali koloniji,

denar, ki ga bomo dobili, pa bomo spravili v odredno blagajno. Kakega lepega dne bomo naredili skupen izlet. Tako se učimo vrtnarstva, ki nam je v korist.

Marijan Weissisen, uč. 4. raz.

Pri telovadbi je zelo zabavno. Otroci se igramo, skačemo in gugamo. Ko tovarišica zažvižga, moramo iti v vrsto. Nato nas prešteje in nas razdeli v več vrst. Potem določijo: eni gredo na lestvo, drugi na plezala, tretji se vzpenjajo na kroge itd. K telovadbi hodimo zato, da si krepimo telo.

Grandovec Jelka, uč. 4. raz.

Jaz sem se vpisala v krožek za ročno delo. Dobile smo robček, ki smo ga naredile z ažurjem in ga podarile za materinski dan svojim materam. Za 6. maj smo dobile nalogo, izdelati vrečico za krtače. 6. maja bomo svoje izdelke prodajale na pionirskem sejmu.

V šoli smo dobili tudi brisače in robčke. Jaz sem izdelala eno brisačo in štiri robčke in tovarišica učiteljica je dejala, da smo vse lepo izdelale.

Gabrič Majda, učenka 4. raz.

TUDI NA PRIMSKOVEM NISMO ZADNJI

Med kranjskimi pionirji, med pionirskimi odredi in šolami je zadnji teden kar živahno razgibano delo. Vse se trudi, da bo kar najbolje pripravljeno za pionirski dan.

Delovni bataljon, pionirska brigada, odred

Ko je leta 1944 Gradnikova brigada osvobodila Zeleznike, se je iz čete osnoval delovni bataljon, ki je pomagal pri čiščenju ruševin. Kmalu za tem so se združili pionirji iz Zeleznikov, Česnjice, Studenega in Podlonka in pionirsko brigado, ki je bila takrat edina te vrste v Sloveniji. Toda borba še ni bila končana. Sovražnik je ponovno napadel Zeleznike. To je bilo v jeseni leta 1944. Takrat so bili na položajih tudi pionirji in dobili prve puške.

Ko je bila konferenca v Cerknem, je odšlo tja tudi 20 najboljših pionirjev iz Zeleznikov. Pionir Blaž je prejel tamkaj za požrtvovalno delo odlikovanje „Red hrabrosti“, Damjan in Nace „Znak hrabrosti“, Dušanu pa so podarili brzostrelko. To ni bilo priznanje samo Blažu, Damjanu in Dušanu, temveč celotnemu pionirskemu odredu.

Kmalu po konferenci so začeli Nemci zadnje veliko ofenzivo, ki je imela namen uničiti IX. Korpus NOV in POJ. Blaž, Damjan in Dušan so odšli v hribe, do škofjeloškega odreda, ter skupno z borci vztrajali na položajih. Po končani ofenzivi so se vrnili k svojemu odredu.

O pionirjih na Primskovem še ni bilo glasu; kar nekam skrivni so, zato pa tem bolj delavni. Na osnovni šoli imajo več krožkov, med njimi pa je najštevilnejši in najdelavnejši krožek za ročna dela. Kakih 60 pionirk se pridno učijo in sad svojega dela hočejo pokazati na pionirskem sejmu. Tu boste videli kako zanimive stvari že znajo izdelovati. Tam bodo brisače in robci, pa različni glineni izdelki in možilci, ki se prav radi postavljajo na glavo ali pa delajo veletoč.

V težavah so jim požrtvovalno priskočili na pomoč mladinci na šoli za učence v gospodarstvu oblačilne stroke. Kot izučeni

strokovnjaki so izdelali vrsto oblačilnih predmetov, večino za otroške punčke vseh velikosti. Tam boste lahko kupili za svoje najmanjše obleke, kapice, predpasniček, copatke, kopalne hlačiče itd. Mamice bodo imele veliko izbire.

Vse take in podobne stvari pripravljajo Primskovljani. Gotovo bo za njihove izdelke veliko zanimanja in pred njihovo stojnico bo velik vrvež. Težko bo mamicam, če bodo hotele zadovoljiti svoje otroke. Marsikaj bo vabljivo, vse bo zanimivo. Sicer pa sedaj ne bi hotel preveč govoriti o vsem tem, najbolje bo, da pridete sami in se prepričate, kako bo.

Pionirji - junaki velikih del

Zelezniški „Ratitovec“ — prvi pionirski odred v Sloveniji

Le kdo ne bi poznal krepkih, junaških otrok v Zeleznikih, ki so kot prvi pionirji v Sloveniji z drobnimi, trdno stisnjenimi pestmi začeli biti sovražnika.

„Rdeča roža“

Ko je na slehernem delu naše domovine zapela partizanska puška, so tudi mnogi otroci začutili, da se godi nekaj velikega. Že v začetku 1942. leta se je vnela v Dražgošah, vasi nad Zelezniki, težka borba proti Nemcem. Sovražnik je od vseh strani napadel partizanski bataljon, ki je imel samo 150 borcev, hrabrih za tisoč drugih. Borba je trajala več dni. Trdne partizanske vrste se niso vdale. Pri Bičkovi skali so mitraljezci dolgo zadrževali sovražnika. 1200 mrtvih Nemcev ni bil skromen račun za tako majhno število hrabrih borcev.

Sovražnik je streljal, požigal domove, preganjal po visokem snegu starčke in matere z otroci. Takrat so Dražgošani čutili, kot bi se plazil čeznje težak, črn oblak, ki se bo vsak hip pogreznil nanje.

Borba je prebudila tudi Lotričevega Stefana, pionirja iz Zeleznikov, ki se je prvi spoznal s partizansko borbo. Stefanu podobnih otrok je bilo vedno več. Majhni in mladi so bili, pa vendar silni in ljubezni do svojih narodov in svobode ter polni mržnje do zločinskih tujcev, ki jim niso pustili, da bi v miru preživljali svoja mlada leta.

In prav v teh najtežjih časih v zgodovini slovenskega naroda se je osnovala v Zelezniških pionirski skupina „Rdeča roža“. To je bila prva organizacija najmlajših. Tako je Stefan zbral okoli sebe trden krog otrok — Brtonceljevega Franceta, Beželjčevega Jožeta, Prezljčevega Naceta, Petračevega Tineta, Šuštarjevega Venita, Kristanovega in Žumrovega Lojzka. Tako se je iz velike ljubezni do domovine, do naše hrabre narodnoosvobodilne vojske, ki so ji neprestano pomagali, rodila njihova organizacija „Rdeča roža“.

Pogumni so bili ti naši prvi pionirji. Vzdrževali so zvezo s partizani, jih obveščali o namerah in premikih sovražnika, trosili listke in pomagali partizanom s sa-

botažnimi akcijami. Nemci pa so se jezili nad „nepripravi“, ker jim celo v postojanki niso dali miru. Sovražnik „Rdeče rože“ ni zasledil, ker ni mogel razumeti, da bi tudi otroke prevečevala tako velika ljubezen do domovine. In res so znali ti otroci ljubiti svojo domovino v najtežjih časih, takrat, ko je bila ljubezen najbolj potrebna.

Uspeh za uspehom je dvigal „Rdečo rožo“. V pionirsko organizacijo je stopilo veliko partizanskih otrok in vsakdo je imel svoje ilegalno ime. Pod zemljo so imeli

bunker, v katerem so se vsak večer sestajali in napravili načrte za naslednje dneve.

Leta 1943, ob kapitulaciji Italije, so imeli pionirji veliko dela. Nemške čete so se v kolonah valile skozi naselje. Marsikatere mu vojak je zmanjkala pištola, saržerji in municija.

Pionir Stefan je že dolgo razmišljal, kako bi jim pošteno zagodel. In prav sedaj je bil ugoden čas. Prithotopil se je v Benedikovo garažo, kjer je bil spravljen avto nadutega zločinskega nemškega komisarja. Šibica je zagorela in že je planil plamen iz avtomobila. Stefan jo je brz popihal, in preden so Nemci utegnili potegniti avto iz garaže, je že zgorel.

Po mnogih uspešnih akcijah je bila iz prve skupine ustanovljena četica, katere komisar je bil Blaž. Takrat so vsi imeli lesene puške. V četi je bila močna disciplina in organiziranost. Delo so si razdelili po skupinah, in si umislili nekaj prav posebnega. Četa je preudarno sklenila, da bo zgradila iz lesa dva tanka in avto Rdečega križa. Nemci bodo pač mislili, da se igrajo, četa pa bo v resnici prevažala material za partizansko vojsko. Tako je tudi bilo. Nemci pa so jim nekega dne, ko so privozili mimo, narisali na tanke kljukaste križe. Še bolj prav, so si mislili, sedaj bomo mnogo laže opravljali svoj posel. „Pa smo jih spet pošteno potegnili za nos!“ so zadovoljni pritrjevali.

Ob pionirskem prazniku

Morda najnazornejše izpričuje miselnost socialistične družbe skrb za otroke. Tu ne moremo govoriti o humanih akcijah posameznih dobroteljskih društev, kot so v kapitalističnih državah, temveč o povsem novem pojmovanju vrednosti človeka in zato o povsem novih odnosih oblasti in družbenih organizacij tudi do otroka.

„Skrb“ buržoazije za otroke nam izpričujejo otroški vrtci v predvojnih letih, katerih je bilo nekaj po naših mestih in ki so bili namenjeni meščanskim otrokom. Tudi poznamo sokolske in orlovske podmladke, ki so jih vzgajali v liberalni in klerikalni miselnosti. Koliko pa so bile te ali druge organizacije socialnega značaja ali obvezujočnega, je drugo vprašanje. Za bedo delavskih in kmečkih otrok, za njihovo razvedrilo in vzgojo, se takratna vladajoča plast ni brigala. Bistvo je v tem, da je vsa buržoazna družba gledala tudi na otroke z razrednega stališča in da je to razredno stališče uzakonila tudi v praksi in v pedagogiki. Proletarski otrok je po mnenju buržujar nepopoln človek, ki je že od rojstva nosil kali zločinskih zarotkov, ki se ni sposoben dvigniti do kulturne stopnje človeka in ki bo mogel svetu koristiti le s fizičnim delom, če bo dovolj uklenjen. Tudi odnos vaske buržoazije do vaske revščine je bil enak. Vrednost človeka in tudi otroka se je cenila samo po velikosti grunta. Tudi politična pripadnost reveža buržoazni stranki ni te ocene spreminila. „Ne boš jemal bajtarske!“ je vsak gruntar govoril svojemu sinu. „Ne hodi z bajtarskimi!“ je vsaka gruntarica naročala svojim otrokom. Ocenjevali so se le s stališča vrednosti hlapca ali dekle, ki v življenju vasi niso ničesar pomenili. Vrh tej buržoazni miselnosti je pa napravil Hitler s svojo rasistično teorijo o nadvrednosti nemškega človeka in „podčloveka“ Slovana.

No, ti časi so za nami in jih naši otroci ne bodo nikdar doživeli. Z zmago socialistične revolucije v Jugoslaviji je tudi otrokom dano pravo človeško dostojanstvo. Nikdar več ne bodo objekti manjvrednosti, nikdar več predmet izkoriščanja.

Danes v tej državi vse tekmuje, kako bi uresničili otrokovo lepše življenje. Res, da nas materialna pa tudi duhovna zostalost ovirata pri idealnih zasnovah. Dejstva pa potrjujejo, da smo kljub ogromnim materialnim težavam in premajhnemu naprednemu vzgojnemu znanju, le storili velike korake naprej.

Kakšno dragocenost predstavljajo otroci za vsak narod, je zopet dokazal Hitler. Zadet je hotel naš narod pri samem njegovem viru — pri otrocih. Organizacija nemških otroških vrtcev za slovenske otroke po vseh mestih in večjih vaseh, je imela en sam namen — odvzeti našemu narodu naraščaj, potujčiti ga, raznaroditi ga. Kakšen je bil odgovor naših ljudi na ta zločinski napad, je vsem nam v živem spominu. Že po nekaj mesecih sta ogrenj in sekira maščevalcev, največ ilegalnih terenskih delavcev vse te vrtce uničila. Nemški „vzgojitelji“ so jo klavrno popihali v varstvo nemške policije.

Našo narodno tragedijo v letih okupacije je prav tako živo kot odrasli občutil tudi naš slovenski otrok. Po vzpodbudi Komunistične partije, ki je svoj otroški socialni vzgojni program objavljala že v letih predvojnega boja, so se v času okupacije izoblikovali prvi pionirski odredi. Prav v našem okraju, v Zeleznikih, se je formiral prvi pionirski odred v Sloveniji „Rdeča roža“. Seveda je bil pionirski program prirejen takratni situaciji. To je bila vojska mladih obveščevalcev, kurirjev in saboterjev, ki so mnogokrat posegli tja, kamor odrasel ni mogel. Lepše življenje so imeli na osvobojenem ozemlju, kjer so že mogli obiskovati partizanske šole, ki so skušale izpolniti vsaj minimalni učni in vzgojni program. Tako so se v plamenih vojne in revolucije polagali prvi temelji pionirski organizaciji in novemu vrednotenju otroka.

Po osvoboditvi se je na široko razmahnilo delo z mladino in skrb zanjo. Nastali so mladinski in dijaški domovi, otroški vrtci, počitniška letovanja, otroške jasli, šolske in mlečne kuhinje, štipendije itd. vse z namenom, da se omogoči vsem otrokom brez izjeme fizični in duševni razvoj. Organi ljudske oblasti in množične organizacije se trudijo, da do najvišje mere razvijajo vse možnosti za vzgojo, pouk in telesno vzrast otroka.

Gradimo nov svet, v katerem bo največji dragulj — srečen človek. Ta človek pa naj bo že — naš otrok.

TEDESKA KRONIKA

O NAŠIH NABORNIKIH

V prvih pomladnih dneh so se spet pojavile po naših ulicah gruč fantov-nabornikov. Naša vojska popisuje mlade, sveže sile za krepitev svoje in naše moči ter varnosti. So pa v zvezi s tem v našem ljudstvu ukoreninjene še marsikateri stare, slabe navade. Prav je, da so fantje ob prvem popisu za častno dolžnost službe v JA ponosni, da so veseli, da si zataknejo gorenjsko cvetje za klobuk. Vse drugo, kar ob tem opazujemo, pa ni prav in lepo. Ni prav, če vidijo fantje višek junaštva in fantovske časti v tem, da se temeljito prepoje z vinom in žganjem, ki ga vlačijo kar s seboj, da je njihova vsa širina ceste, da ne puste pri miru mirnih državljanov, da se z nesramnimi opazkami vtikajo v sleherni deklo, da se našemijo kot pustne šeme... Vso to sliko spremlja seveda ploha čudnih "strokovnih" izrazov: „Ajnrška-mo! Tauglihi! Aufviks!... in vrsta še mnogo lepših kletvic vseh pasem. Ali se zavedamo, da so taki pojavi ostanek žalostne zgodovine, ko so naši sovražniki v stari Avstriji napajali naše fante z rumom, da so jih lahko pošiljali v boj za tuje interese, da nas besede, ki jih fantje kriče, spominjajo na dobo suženjstva, na davno pokopane Radeckega in Franca Jožefa. Malo več časti bi naši fantje po tolikih letih svobode že lahko imeli! Kaj poreko tuji, ko začudeni gledajo tako početje? Ali ni to sramota za nas vse, za ves narod? Takih pojavov drugod po svetu ni. Kolikokrat si srečal pijanega pripadnika naših bratskih republik, pa, če že hočeš, kolikokrat si srečal pijanega nemškega vojaka med okupacijo? Pravimo, da smo kulturni narod. Čas je že, da našo mladino, naš up in bodočnost, poučimo, kaj je prav in kaj ni, da jo vzgojimo v ponosen, samozavesten rod branilcev naše narodne časti in graditeljev lepše bodočnosti.

M.

SPOMINSKI DNEVI

- 5. maj 1945 — Kokrški odred zavzame Begunje na Gorenjskem, kjer je bilo osvojenih 600 političnih jetnikov.
- 5. maja 1818 — Rojen Karl Marks.
- 5. maja 1945 — Osnovana narodna vlada Slovenije v Ajdovščini.
- 9. maja 1945 — Praznik zmage.
- 9. maja 1945 — Osvobodjena Ljubljana.
- 10. maja 1876 — Rojen Ivan Cankar.

DEŽURNA SLUŽBA

Od 5. maja dalje skozi ves teden ima dežurno službo pri Svetu za zdravstvo mesta Kranj in Kranj-okolice dr. Bežek Josip, tel. 353. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure zvečer. Po tej uri bo dežurni zdravnik obiskoval le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
Petek, 4. maja ob 20. uri: Prežihov Voranc: „Pernjakovi“.
Sobota, 5. maja ob 20. uri gostuje Jeseniško sindikalno gledališče z Jurčič-Tomažič: „Deseti brat“.
Nedelja, 6. maja ob 16. uri Jeseniško sind. gledališče Jurčič-Tomažič „Deseti brat“.
Ponedeljek, 7. maja ob 20. uri: Prežihov Voranc: „Pernjakovi“.
5. maja ob 19. uri in 6. maja ob 15. in 19.30 uri gostovanje Prešernovega gledališča na Jesenicah z Nušič: „Narodni poslanec“.

KINO

„STORŽIC“ Kranj: do 4. do 7. maja, ameriški film „Njen otrok“.
„SVOBODA“ Strazišče: od 4. do 7. maja, italijanski film „Sanje s ceste“.
„PREDILEC“ Škofja Loka-Trata 5. in 6. maja, danski film „Sirota Stina“.
ŠKOFJA LOKA: od 4. do 6. maja, angleški film „Ne pozabi me“.
TRIC: od 4. do 6. maja, ameriški film „Humoreska“.

Delavski sveti prevzemajo podjetja

Kot so si mnoga podjetja, organizacije ali ustanove zadale razne naloge, ki jih bodo v počastitev 10. obletnice ustanovitve OF izvršile, je tudi podružnica Narodne banke v Kranju sprejela obvezo, da bo v počastitev tega velikega praznika obiskala podjetja s katerimi je v poslovnem odnosu ter članom delavskih svetov pojasnila osnovne pojme bančnega in finančnega poslovanja. Določeni uslužbenci Narodne banke z direktorjem tov. Koršičem na čelu, so se odzvali pozivu ter v mesecu marcu in aprilu skoraj vsakodnevno po končanem delu vršili inštruktažo po podjetjih v Kranju.

Zanimanje članov delavskih svetov, katerim so predavanja bila namenjena, je bilo izredno veliko, kar je z ozirom na njihove nove dolžnosti tudi povsem razumljivo.

Najpreje je direktor Narodne banke uvodoma nakazal na razne spremembe, ki so se v zadnjem času izvršile tako pri Vladi LRS, kakor Generalnih direkcijah in drugih ustanovah, zatem pa na važnost temeljnega zakona o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji in višjimi združenji po delovnih kolektivih. Nato je pojasnil nov bančni sistem v naši novi Jugoslaviji. Že iz slednjega so lahko člani delavskih svetov razbrali razliko med stari predvojnimi sistemom bančnega poslovanja, ki je v dobi kapitalizma in pri velikem številu bančnih ustanov težil le za ustvarjanjem čim večjih profitov — ter novim sistemom, ki pri obstoju le enega glavnega denarnega zavoda — Narodne banke — vrši izključno le naloge, da pri nizkih stroških obavlja posle svojih komitentov, z minimalnimi obrestmi daje podjetjem potrebne kredite. Na koncu je še povdaruil naloge, pravice ter dolžnosti članov delavskih svetov, a tudi potrebo za kolektivnim študijem, da bi isti lahko čimprej in uspešno sodelovali pri upravljanju podjetij, ki so prešla v roke delavcev.

Zatem so podali poročila poedini referenti podružnice Narodne banke in se je glavno zanimanje usmerilo na gotovinsko poslovanje ter vprašanje kreditiranja podjetij.

Delavcem je bil predložen sistem poslovanja z gotovino ter istočasno pojasnjena potreba za gotovinskim planiranjem. Veliko zanimanje z diskusijo se je razvilo zlasti pri obravnavanju izplačevanja mezd in plač, kakor tudi nagrad za nadurno delo. Članom delavskih svetov je bilo tudi pojasnjeno, zakaj prihaja včasih do pomanjkanja s gme gotovine in kakšen pomen ima poslovanje v okviru gotovinskega plana. Istočasno je bilo tolmačeno tudi morebitno zniževanje planiranih zneskov pri izdatkih bilo s strani Narodne banke ali pa celo s strani Ministrstva za finance LRS. Delavci so po tej razlagi razumeli, da večina podjetij, čeprav obstoje gotovinski predpisi že več let, še vedno planirajo izdatke nerealno t. j. previsoko, a gotovinske dohodke prenizko. Zvedeli so tudi za posledice, ki bi pri upoštevanju takih planov gotovine nastale in za nujnost, da se z potrebnimi korekturami doseže ravnovesje med gotovinskimi dohodki in izdatki. Delavci — člani delavskih svetov so z zanimanjem sledili tem izvajanjem ter po diskusiji naredili sami zaključke o pravilnem

NA POSTAJI ŠKOFJA LOKA SO POTREBNE TUJSKE SOBE

Na Trati, postaja Škofja Loka, kjer je precej veliko prometno križišče, je vsakodnevno povpraševanje po tujskih sobah. Potniki, ki prihajajo v poznih večernih urah, so utrujeni od dolgega potovanja. Toda na Škofjeloški postaji se zgodi neštokrat, da mora potnik utrujen prenočiti največkrat na postaji v čakalnici, če še ta ni zaklenjena. Nasproti postaje v restavraciji nimajo niti ene tujske sobe. Restavracija je velika po obsegu in bi morala biti namenjena samo prehodnim gostom, stanovanja pa so zasedena po stalnih strankah, za katere bi se gotovo dobilo drugo stanovanje.

Še nekaj: če bi se odgovorni ljudje bolj brigali za restavracijo, se ne bi zgodilo, kar se je pred kratkim, da so se stanovalci brez vsakega odobrenja krajevnega ljudskega odbora in sporazumno s hišnim upravnikom polastili enega dela gostinskega vrta, ki še zdaleč ne zadostuje potrebam gostilne.

Prosimo odgovorne ljudi, da posredujejo in proučijo potrebe restavracije na Škofjeloški postaji. B. P.

pestopku banke v takih slučajih, čeprav so v nekaterih podjetjih prvotno gledali na banko kot „zavirača“ njihovega poslovanja ravno radi zniževanja teh planov ali pa zavrnitve izplačila v gotovini v tem ali onem slučaju.

Ni manj zanimanja niso pokazali člani delavskih svetov pri referatu o kreditih, saj uživa skoraj vsako drž. podjetje tudi kredit pri banki. Po razlagi kreditnega sistema so spoznali veliko in važno vlogo, ki jo vrši Narodna banka pri posredovanju kreditov podjetjem. Jasno jim je bilo predloženo, da Narodna banka ravno potom kreditiranja pomaga podjetjem pri izvrševanju vseh planskih nalog v našem gospodarstvu. Takoj so se seznanili tudi z vrstami kreditov, načinom, kako podjetje pride do kredita in kako se isti pravilno uporabljajo. Pri tem je bilo govora tudi o proizvodnih, finančnih ter končno o kreditnih planih ter njihovem pomenu. Slišali so tudi o obratnih sredstvih podjetij ter o nenamenski uporabi teh sredstev t. j. o uporabi sredstev za obratovanje v druge namene na primer za investicije, financiranje službe delav. preskrbe i. sl. Videli so, da je tak način poslovanja tj. nepravilna uporaba odobrenih kreditov ne samo težak finančni prekršek, temveč tudi odstopanje od principa planskega gospodarstva, zaviranje krogoteka denarnih sredstev itd. Nakazano jim je bilo, da pri takih podjetjih nujno nastopajo motnje in izvrševanju planskih nalog, zastoji pri odvodu akumulacije, poleg tega, da lahko radi takega ravnanja pride do zakasnitve pri izplačilih delavskih mezd in plač. V takem slučaju pa podjetje prav lahko pride do prekoračenja odobrenega kredita vsled česar mora plačevati kazenske obresti. Končno je bila nakazana še minimalna obrestna mera v višini samo 1% pri odobranju kreditov ter ostale pozitivne strani n. pr. brezobrestna posojila v obliki kreditov, ki se dajejo podjetjem pod posebnimi pogoji, vse v cilju, da se omogoči pravočasna izvršitev postavljenih nalog.

Tudi po tem referatu je bila pri podjetjih živahna diskusija, saj je vsak član delavskih svetov poskusil v tem kratkem času bivanja bančnih uslužbencev med njimi, pridobiti čim več pojmovanja o bančno-finančnem poslovanju. Na koncu se je razvila diskusija še o ostalih vprašanjih, ki je posegala celo do mednarodne trgovine, finančnih vprašanj naše države z ozirom na položaj v Evropi itd.

Naloge, ki so jih zadali delavski sveti so v poedinih podjetjih najrazličnejše. Tako nekatera podjetja gledajo na zboljšanje dela, pa tudi zboljšanje kvalitete izdelkov, znižanje proizvodnih stroškov, na delovno disciplino ter zmanjšanje neopravičenih izostankov. Druga podjetja poleg omenjenih nalog skrbijo zopet za dvig ter poživitev političnega in kulturno-prosvetnega dela itd. Osnovna naloga delavskih svetov pa je plan in njegova izvršitev.

Delavci — člani delavskih svetov se brez dvoma zavedajo svoje odgovornosti s prevzemom upravljanja podjetij v svoje roke, vsled česar se tudi že poglobljajo v probleme ter upravi oz. vodstvu podjetja stavljajo vprašanja ali pa predloge, kar jim preje ni nikoli bilo mogoče. Pri tem pa je treba vsekakor upoštevati, da je to pravzaprav šele začetek in da bodo morali vložiti še dosti truda in volje za premostitev začetnih težav in rešitev raznih problemov, ki jih še čakajo. To se zahteva od članov delavskih svetov zlasti še zato, ker le-ti ne bodo smeli tudi v bodoče prepuščati vodenje podjetij morda le enemu uslužbencu v osebi direktorja, tehničnega vodje in sl., temveč prevzeti vodstvo podjetja dejansko v svoje roke. Jasno je, da bo to možno le v slučaju, če se bodo člani delavskih svetov zanimali ne samo za vsa vprašanja, ki stoje v zvezi z upravljanjem podjetij, kakor tudi izpolnjevanja zadanih nalog — temveč pristopili k takojšnjemu sistematičnemu kolektivnemu študiju.

(Dalje prihodnjič)

FIZKULTURA, SPORT

Začelo se je tekmovanje zahodne skupine II, slovenske lige v katero se je po kvalifikacijskem tekmovanju z Iskro plasiral tudi „Ljubelj“ iz Tržiča. Do danes sta bil odigrani že dve tekmi.

V prvi tekmi je SD „Ljubelj“ proti „Braniku“ iz Šolkana na lastnem igrišču ne-

SAH

V sindikalnem moštvenem šahovskem prvenstvu v Kranju vodi po 7. kolu moštvo tovarne Iskra z 29 točkami pred tovarno Tiskanina, ki ima 27 točk. Sledi Prosveta z 21 točkami.

V šahovski partiji ne smemo vedno slediti strogo vsem navodilom in pravilom, ki jih je utrdila teorija. Kadar zasledujemo neki cilj ali zamisel smemo zaigrati po svoje. Seveda moramo paziti, da gradimo pozicijo na zdravi osnovi. Oglejmo si kratko partijo:

Damski gambit

Beli: Aljehin **Črni: Berndtson**
1. d2—d4 Sg8—f6 2. c2—c4 e7—e5 3. Sb1—c3 Lf8—b4. To je Niemcovičeva obramba. Črni se bori za središče. Predvsem pazi, da beli ne obvlada polje e4, katerega lahko zasede s kmetom e2—e4. Črni bi lahko igral tudi e7—e5. Toda moderna teorija priporoča, da kontroliramo središčno polja s figurami iz daljave. S središčnimi kmeti pa korakamo šele po končani mobilizaciji. Lovec na b4 indirektno krije točko e4. 4. a2—a3 Lb4—a3: 5. b2—c3: b7—b6 6. f2—f3 Ze preti z e2—e4 utrditi središče. Nujen je odgovor. 6. — d7—d5 7. Lc1—g5 Le8—b7. Ponovno prepreči e2—e4. 8. e2—e3 Sb8—d7 9. Lf1—d3 h7—h6 10. Lg5—h4 0—0 11. Sg1—e2 Dd8—e7 12. 0—0 e6—e5. Sedaj črni grozi zasesti polje e4 ter si s tem zagotoviti razvojno prednost. 13. c4—d5: e5—d4: 14. Se2—d4: Šablonska poteza bi bila e3—d4: Beli bi sicer v središču povezal kmete ter dobil malo premoč, vendar bi črni na odprti liniji dosegel nasprotnikovo igro. Zato si Aljehin izbere nadaljevanje, ki mu daje lepe napadalne izgleda. 14. — De7—c3: + 15. Lh4—e2 De3—g5. Črni je razbil belemu nekoliko pozicijo v centru, zato pa so bele lahke figure izvrstno postavljene. 16. c3—c4 Sf6—h5. Beli je zaprl črnemu lovecu pot do igre. 17. h2—h4 Dg5—f4? Črni ne vidi da je njegova dama v nevarnosti. 18. Sd4—f5 Tf8—e8 19. g2—g3 Df4—e5 20. Lf2—d4 in črni se je vdal, ker je zapravil svojo damo.

mali oglasi

Razveljavljam blok št. 13425 izdan od Invalidskega podjetja „Zvezda“ na ime Ilić Peter, Kranj.

Zaraščen gozd zamenjam za parcelo. Naslov v upravi „Gorenjskega glasa“.

Oddam pisarniški lokal na Majstrovem trgu 14 — Kranj.

Od Stražišča do postaje sem izgubil šop ključev. Najditelja prosim, da jih vrne Francu Konjedič, Stražišče.

Izgubljeno osebno izkaznico register, št. 955 in kolesarsko knjižico 1301511 na ime Bruder Anton, Primskovo, proglašam za neveljavni.

Zamenjam enosobno stanovanje za enakega v mestu ali okolici Kranja. Naslov v upravi lista.

Preključujem osebno in OF izkaznico na ime Mohorič Franc, Zg. Besnica za neveljavno.

Blok, izdan v komisijski trgovini Kranj na ime Pavc Marija, Hotemaže, preključujem za neveljavno.

Kupim ali zamenjam za betonsko železo slamoreznilo na ročni pogon. — Dečman Franciška, Savlje 58 — Ježica.

Proglašam za neveljavno potrdilo, izdano v Invalidskem podjetju „Zvezda“ Kranj na ime Elijon Cilka — Trstenik.

Iščemo ekonomo, po možnosti vujen hišnih del. Istotako hišnika — voznika. Mladinski dom Preddvor.

pričakovano izgubil z visokim rezultatom 6:1 in tako ostal na zadnjem mestu na tabeli. Krivdo pa vsekakor nosi tudi sodnik Čeh, ki ni znal obdržati igre na tisti višini kot je sam začetek prikazal. Vzroka slabega sojenja ne bi škalo, pač pa je treba pomisliti, da kljub volji in želji, da bi se tudi podeželski nogomet razvil do zadovoljive višine, na ta način ne bomo dosegli.

V drugi tekmi je imel „Ljubelj“ v gosteh „Gračarja“ iz Ljubljane in je zmagal s 4:2 (4:0). V nedeljo 6. maja pa se na domačem igrišču pomeri s SD „Sloga“ (VTP) iz Ljubljane.

Tudi mladinsko moštvo je odigralo 2 tekmi. V prvi se je srečalo s SD Ločan iz Škofje Loke in zmagalo s 3:0. V drugi tekmi pa je dobilo proti SD „Prešeren“ iz Radovljice z 8:1.